

Izhaja vsak delavnik popoldne

NOVIČAS

Uredništvo in upravnništvo v Kopitarjevi ulici št. 6 — Telefon uredništva št. 50 — Telefon upravnništva št. 328

GENE PO POŠTI:
za celo leto K 144—
za pol leta K 72—CENE PO POŠTI:
za četrta leta K 36—
za en mesec K 12—

V UPRAVI STANE MESEČNO K 10—

DELAVSKI LIST

POSAMEZNA ŠTEVILKA 80 VIN.

Stranka delovnega ljudstva.

H KONGRESU ITALIJANSKE LJUDSKE STRANKE.

Dne 20. t. m. se je otvoril v Benetkah III. kongres italijanske ljudske stranke. Zunanje priprave in splošno zanimanje zanj so daleč presegle vse podobne prireditve katerekoli druge politične stranke. Čutilo se je, da stopa tu pred javni forum prva politična stranka Italije, ki ima pred seboj še nedogledne možnosti razvoja. Ta ponosna zavest je prevečala tudi vrste kongresistov samih in ko je eden govornikov v svojem govoru prišel do zaključka, da je blizu čas, ko naj ljudska stranka sama prevzame v roke državno oblast, je zaurilo po zborovališču viharno odobravanje. Ako vpoštevamo, da obstoja ljudska stranka komaj dobra tri leta in da je še pred desetimi in manj leti vzbujala misel »klerikalne«, to se pravi izrecno katoliške politične stranke v italijanski javnosti zančljiv posmeh, potem se moramo vprašati, odkodi naravnost čudovita moč te stranke? Duša vsake stranke je njen program in ni dvoma, da je versko načelo in široki ljudsko-socialni program italijanske ljudske stranke v prvi vrsti tisti magnet, ki potezavanjo vse zdrave sile italijanskega naroda. Toda kakor vemo, potrebuje tudi najlepša resnica in najboljše načelo za svoj zmago-viti pohod zunanjega ognja svojih nositeljev. In to je italijanski ljudski stranki usode- da naklonila moža velikega uma, plamene-če vname, nezlomljive volje in neugnane delavnosti, pravega apostola: don Sturzo. Ta mož je na večnih idejah krščanstva zgradil širok gospodarsko-socialni program brez dogem, tako da se more prilagoditi duhu časa, ne da bi se izneveril po izkušnji utrinjem temeljnim gospodarsko-socialnim pravilom. Mož ima v lastni stranki nekaj nasprotnikov — to so meščanski elementi, ki kljub svojemu krščanskemu prepričanju še niso uspeli, da bi pogasili v sebi nagnjenje do mamona. To so »desničarji«, ki pa tvorijo v stranki, kakor se je pokazalo na zadnjem kongresu, le neznamen drobec in so brez vpliva na celoto. Italijanska ljudska stranka je vseskozi krščanska in ljudska; v tem je njena moč.

Oglejmo si sedaj na kratko ideje vodnice te stranke, kakor jih je odobril njen III. kongres. Glavni poročevalec generalni tajnik don Sturzo je naglašal predvsem, da stoji stranka na razrednem ljudskem stališču. Toda pri tem stranka nikdar ne izgubi izpred oči splošnih interesov dežele, katerim vsikdar podreja razredne in strankarske koristi. V tem se razlikuje »popolarizem« od socializma. V narodnem gospodarstvu zagovarja don Sturzo na eni strani načelo svobode, na drugem pa kot protitež krepko organizacijo delavnih slojev in obsežno socialno zakonodajo. Izvršiti se morajo obljube o vdeležbi na dobičku in nadzorstvo nad podjetji. Veleposestva se morajo razdeliti. Šola se mora osvoboditi izpod birokratičnega jarma in podrediti ljudskemu vplivu. V državni upravi zahteva ljudska stranka avtonomijo občin in pokrajinsko organizacijo. V novih krajih naj se poleg občinske uprave upostavijo tudi prejšnji deželni zbori. V zunanji politiki zagovarja stranka solidarnost med narodi. V vprašanju sodelovanja z drugimi strankami in vdeležbi na vladi se je kongres izrekel za pogojno sodelovanje.

Že spredaj smo omenili, da gospodarsko-socialni program ital. ljudske stranke ne pozna dogem, razen splošnega razrednega stališča. V tem se bistveno razlikuje od marksističnega socializma. To daje stranki, ki obsega najširše sloje, potrebno svobodo in gibčnost, da se more soglasno z duhom časa neovirano razvijati. Vsekakor stoji danes popolarizem za najradikalnejši zahtevami delavnega ljudstva, v kolikor te ne nasprotujejo splošnim interesom italijanskega naroda. Desnica, ki je proti razrednemu stališču in za brezpogojno sodelovanje na vladi, je bila na kongresu izžvižgana in so njeni govorniki sami priznali, da govore le v imenu maloštevilnih so-mišljenikov. Nasprotno je pa radikalno kri-vo — levica izrazila vodstvu svoje priznanje in glasovala za zaupnico.

Kakor smo v našem listu že poročali, je italijanska ljudska stranka svoje načrte

in svoje delo raztegnila že preko mej svoje dežele in po svojem voditelju don Sturzi započela akcijo za ustanovitev ljudske internacionale, v kateri naj bi se združile vse ljudske stranke sveta, ki izpovedujejo krščanska načela. Ta internacionala bi bila nedvomno prva in najmočnejša nosite-

lica misli miru in bratstva med posameznimi sloji in narod. To bi bila edino prava, najvišja internacionala imajoč pred očmi blagor in spas vseh brez razlike. Ako italijanski popolarizem to misel uresniči, bo storil več, nego je kdaj dosedaj storila za človeštvo kaka politična organizacija.

Kje bodo internirali Karla.

Na otokih Sredozemskega ali Atlantskega morja? — Karlovo spremstvo izgnano iz Švice.

London, 25. oktobra. V diplomatskih krogih so uverjeni, da ne bi bilo preveč previdno, ako bi hoteli bivšega kralja Karla pustiti v Evropi. Zaradi tega ga nameravajo internirati na Kanarskih otokih ali pa na otoku Ascension v Atlantskem oceanu. Tudi ni izključeno, da ga bodo deportirali na kako angleško naselbino, kjer bi se moralo ukreniti vse potrebno, da ne bi pobegnil.

Reuterjev urad javlja nadalje, da ni bil vložen noben uradni protest pri švicarski vladi zaradi odpotovanja bivšega kralja Karla, pač pa da se odredila preiskava brez uradnega značaja.

Dunaj, 26. oktobra. Kakor poroča

»Reichspost«, menijo diplomatični krogi, da nameravajo bivšega kralja Karla internirati na otoku Malta. Habsburgu in njegovi obitelji bi se po tem načrtu prepustila ena starih stavb Malteškega viteškega reda v bližini La Valette.

Bern, 25. okt. Švicarski zvezni svet je sklenil izgnati te-le osebe spremstva bivšega kralja Karla: Nadvojvodo Maksa, škofa dr. Seidla, vrhovnega komornika grofa Ledochowskega, krilnega pobočnika von Schonta, stotnika Bergmanna in soprogo, generalnega ravnatelja von Steinerja in soprogo, gospo von Borowiczenyjevo roj. grofico Schönbornovo, barona Hyeja in legacijskega svetnika von Glatza.

Demarša velike entente v Belgrada.

Zagreb, 26. okt. »Večer« prinaša iz Belgrada telefonsko vest, da sta včeraj opoldne angleški in francoski poslanik izročila naši vladi demaršo velike entente v stvari mažarskih dogodkov. Kakor se zdi, se ententa protivi temu, da bi naša država z orožjem nastopila proti Mažarski. (So ljudje, ki menijo, da je treba proti Mažar-

ski nastopiti z orožjem, da si ohranimo mir za bodoče. Pa ni treba, da bi bil človek pacifist in proti vojski, obnašanje entente, pred vsem Italije, nam veleva, da smo skrajno previdni s svojimi vojaškimi odredbami, da res ne nastane iz komedije — tragedija. Ur.)

Mažarske tolpe na avstrijski meji.

Dunaj, 26. oktobra. Listi poročajo, da so se včeraj ob 16. uri mažarske tolpe pojavile pri Kiralyhidi (Brucku ob Litvi) in obstreljevale avstrijsko ozemlje.

Dunajsko Novo mesto, 25. oktobra. Danes ob 16. uri je prišla skupina 150 mož, obstoječa iz mažarskih tolpe in iregularnega vojaštva, v Parndorf in napadla avstrijsko patroljo dveh častnikov in 11 mož. Tolpa je razpršila patroljo. Poveljnika in štiri vojake pogrešajo.

štiri vojake pogrešajo.

Dunaj, 26. oktobra. Kakor poroča »Neues Wiener Tagblatt«, so Hejasove čete plenile ponoči od sobote na nedeljo v Eisenstadtu (Vasvarju) in odvedle več oseb. Zaradi grozljive nastopanja tolpe je mnogo oseb pobegnilo iz Eisenstadta.

Budimpešta, 25. oktobra. Po razpršitvi vstajskih čet sta polkovnik Lehar in major Osztentburg pobegnili v civilni obleki.

BELGIJA.

Bruselj, 25. okt. S kraljevim ukazom se razpuščajo zbornica in pokrajinski sveti. Volive za zbornico so razpisane za 20. novembra, za pokrajinske svete pa za 27. novembra.

ŠPANSKI ZMAGUJEJO V MAROKU.

Pariz, 25. okt. Španske čete so zasedle goro Arruit, kjer se je general Navarro upiral vstašem 20 dni.

Skopuh.

Spisal Henrik Conscience — prevel M. J. (Dalje.)

»Jaz se malo brigam za vaše groznje,« je odvrnila Kaet neustrašeno, »vi mi ne morete storiti ničesar; toda jaz uboga beračica vas bom nekoč že poiskala!«

»Vi?« se je Tis razljutil in dvignil roko, kot da bi hotel ženico udariti; »še eno besedo in zlomim vam vrat!«

Kaet je čisto mirno pokazala z roko na polje, kjer je bilo nekaj kmetov pri delu in rekla:

»Glejte to polje! Vsi oni ljudje imajo z mano usmiljenje in vas sovražijo. Le s prstom se me dotaknite in zakričala bom, da me hočete umoriti. Le počakajte, našle se bodo priče, ki bodo povedale še čisto druge stvari o vas in vašem počenjanju. Če se bojite orožnikov, vam svetujem, da imejte svoje roke pri miru!«

Tis je od jeze in togote drhtel; vendar je še počakal in se oziral na ubožno ženico z nekim občudovanjem, da celo s strahom, čuteč, da izžareva ona nanj ogromen vpliv. Nadaljevala je:

»Mislite, da znate biti le vi pretkani? Mogoče pa se motite. Menite, da ni znano, kaj se odigrava v samostanskem gradičku? Povejte no, ali bo stric Jan danes ali jutri izvršil svojo oporoko?«

»Kaj? Kaj? Kdo to pravi?« je vzkliknil Tis začudeno in ves iz sebe. »To ni res!«

»Da ni res? In vendar se obnašate tu

pred mano kot kak šolarček, ki se ni naučil svoje naloge. Toda premislite dobro, kaj počenjate! vsakdo bo dobil svoj delež in čeprav zaklebate vrata one mračne hiše, vedite, da jih bo postava znala odpreti.«

»Postava? Postava? Kako pride do tega, da jih sme postava odpreti?«

»Čujte, Tis, saj veste tudi vi ravnotako dobro kot jaz: če ni vzrokov, pa se jih napravil!... In — imejte se dobro! Na svidenje!«

Pustila je prepadenega Tisa in z glasnim smehom odšla dalje.

On pa je ves prevzet še nekaj časa gledal za njo, nato pa se je zamišljen vrnil na samostanski gradič. Med potjo se je še parkrat ustavil, dal prst na čelo, udarjal z nogo ob tla in je bil tako zaposlen s svojimi mislimi, da je šel skozi sobo, kjer je bila Cecilia, ne da bi je sploh opazil.

Odšel je skozi druga vrata in izginil ne-kje v ozadju.

VI.

Drugega dne je vžlo solnce na jasnem nebu z zmagovalnim sijajem.

Že se je bližalo leto k polovici meseca maja. Dosedaj je bilo le malo lepih dni in skoro neopazno so se drevesa in trate odela z zelenjem. Toda tekot noči je severozahodni veter zavzel južno smer. Balzamično pokojno je vel nad zemljo, prinašajoč toploto in sočnost življenja, blagoslavljajoč rodno grudo. Dan je bil tako svež, tako poln življenja in srce razveseljuje kot ljubka deklica, ki si je glavico okrasila s cvetkami, da vstopi pred oltar. Sleherno drevo, sle-

Enicenne valute v Zagrebu rastejo.

Zagreb, 26. okt. (Izv.) Predborza: Dunaj 790 (ali ena jugoslovanska krona = 12.65 K avstrijskih). Italija 1140, Berlin 178 Pariz 21, Praga 302, London 1130—1135 dolarji 286. — Vse tuje valute so teda zrastle izvzemši avstrijske.

Austrijski parlament.

Dunaj, 25. okt. Ob 20.15 se je seja zopet nadaljevala in otvorila debata o izjavah zveznega kanclerja. Govorili so zastopniki krščanskih socialcev, Velenemcev, agrarcev in socialnih demokratov. Med izvajanje krščansko-socialnega poslanca dr. Seipla, ki je socialnodemokratskemu poslancu in bivšemu državnemu tajniku dr. Deutschu očital, da je napravil iz avstrijske vojske socialno-demokratsko gardo, je prišlo do hudega spopada med krščanskimi socialci in socialnimi demokrati. Poslanec Glöckel je zavrnil očitanje dr. Seipla in naglašal žrtve, ki jih je utrpela avstrijska vojska ob zapadno-mažarski meji. Dejal je, da je ravnikar dospela vest, da je mažarska tolpa napadla avstrijsko ozemlje pri Brucku ob Litvi in da je pri tem napadu imela avstrijska bramba štiri žrtve. — Po sklepu debate je bil sprejet predlog Velenemcev, po katerem jemlje narodni svet sporočila zveznega kanclerja z zadovoljstvom na znanje, odobrava odredbe, ki jih je ukrenila vlada in jo naproša, naj avstrijsko vojsko kolikor mogoče izpopolni na podlagi brambenega zakona, seveda v okviru zakonitega števila, ter naj ukrene vse potrebno, da bodo čete zadostno opremljene. Hkrati se vlada pozivlje, 1. naj intervenira pri zvezi narodov, da se dovoli Avstriji uvedba sistema milic. 2. naj se pri pogajanjih z drugimi državami ukrene vse potrebno, da se Burška izroči Avstriji. 3. Naj vlada dela na to, da se odločitev Mažarske čimprej izvede, ker je zavlačevanje izvedbe krivo, da se Burška v zmislu pogodbe ni izpraznila in vrnila Avstriji. 4. Naj vlada gleda na to, da s ponovnimi poskusi puča na Mažarskem ne nastanejo nove nevarnosti za Avstrijo. 5. Naj vlada natančno preišče, ali so tudi avstrijski državljani udeleženi pri poizkusu restavracije Habsburgovcev na Mažarskem in naj se proti njim uvede po zakonu stroga kazen, ako so se pri tem pregrešili zoper kak avstrijski zakon ali kak disciplinarni predpis. 6. Naj vlada izžene mažarske državljane, ki so udeleženi pri puču na Mažarskem, ako prestopijo na avstrijska tla, ali pa jih internira, ako ne bi bil mogoč izgon. Zbornica je predlog sprejela soglasno. — Finančni minister dr. Gürtler je nato utemeljeval predlog, glede kredita 20 milijard.

Širite „NOVI ČAS“

Washington, 25. okt. Poslanska zbornica je odklonila dodatni predlog k zakonski predlogi glede povračila tujih dolgov, po katerem naj bi obresti za dolgove zavveznikov pri Zedinjenih državah znašale 5 odstotkov.

herni grič je pel in se radoval pomladi. V toplem ozračju se je zibal skrjanček in metal srebrnih glasov listke na cvetoče ravnine. Vse je šumelo, šumotalo, prepevalo, podhrtevalo, bleščalo, šepetalo... celo zemlja sama je kipela in bila prepolna rasti. V vsej naravi je bilo žeganje.

Tudi na hišo na hribčku so lili oživlajoči solnčni žarki, tudi tam so peli ptički o pomladi in ljubavi, toda sredi vse te krasote in tega zmagovalja, je stala ta hiša samotna, tako tiha in molčeča, kot da je še vsa potopljena v zimsko spanje.

Pri ognjišču je sedela mati Ana in pripravljala zelenjavo. Toda kot se je videlo, se je prav malo brigala za svoje opravilo, kajti oči so ji nestalno blodile semintam, kot da jo preganjajo mučne misli. In v resnici: njen obraz je izražal globoko žalost, da celo obupnost.

Medtem pa je vstopil Bart, ki je imel v roki lopato. Gotovo ga je težko delo utrudilo, kajti hodil je sklonjen, počasi in opotekaje. Ko je šel mimo matere, je še pozdravil ni kot da je ni opazil.

Ta pa je pazno motrila svojega sina in bila bolešno vznemirjena nad njegovo otožnostjo. Čez nekaj trenutkov je stopila v sobo Vana in položila vedro mleka na mizo. Že je hotela dvigniti pokrov, ko je opazila, da mati joka.

Na obrazu se ji je pojavila bolesta nestrpnost. Stopila je k stari ženi, jo prijelala za roko in rekla otožno:

»Ze spet, mamica? Ali bo vedno tako? Na ta način se bosta oba uničila in me pu-

ZA SVOBODNO GOSPODARSTVO V AVSTRIJI.

Dunaj, 26. okt. Finančni minister dr. Görtler je sprejel večeraj časniki in jim je dal ista pojasnila, kakor v narodnem svetu. Generalni svetnik Anglobanke dr. Rosenberg, ki ga je predstavil finančni minister, je izrazil svoje prepričanje, da se bo kreditna akcija omogočila. Tudi on je izjavil, da je absoluten pristaš svobodnega gospodarstva in je izjavil, da je uklenjen dodatkov k živlom absolutno življenjsko vprašanje za Avstrijo. Država bo v resnici potrebnim še nadalje pomagala pri nabavljanju živil.

Politični dogodki.

† Brezmiselno hujskanje. »Jutro« se čuti poklicano, da iz vseh pljuč razpihava iskro za vojni požar. Danes zopet v več noticah poročajo o naših vojni pripravah in ve povedati, da smo tudi finančno tako močni, da se nam ni bati vojnih stroškov. Prav je in potrebno, da smo na vse pripravljene in vlada je storila le svojo dolžnost, ako je odredila, kar zahteva današnji trenotek. Ob tem pa mora iti vse naše prizadevanje za tem, da se stvar za Mažarsko uredi brez krvavih zapletljiv. Vojna je vselej strahovita nesreča tudi za zmagovalca. Zato je ne kličimo po nemarnem. Učimo se od Čehoslovakov, ki se kljub odločnosti ne izgubljajo v paglavsko široko-ustenje.

† Radić in Habsburg. Ker se je o priliki Karlovega povratka na Mažarsko mnogo govorilo, češ, da je Radićeva stranka za Karla, je Radićeva stranka podala v javnosti izjavo, v kateri veli, da je in ostane zvesta republikanskemu programu in ideji samostojne Hrvatske v združeni jugoslovanski državi. Nato pravi izjava, da se stranka ne bo posluževala sile: »Mi sile nečemo tudi zato, ker je ne potrebujemo, in še bolj zato ne, ker se vsako prelivanje krvi protivi splošnemu našemu programu in delu...« K sklepu pravi: »Naj imajo Mažari Habsburga. To je njihova stvar. Toda mi Hrvati smo pred celim svetom jasno in glasno izjavili svojo voljo dne 28. novembra 1920. Mi Hrvati ostajamo pri svoji volji in odločitvi, kdorkoli se temu protivi in kdor spusti enega Mažara proti tej volji na hrvatska tla, ta je izdajalec hrvatskega naroda in domovine Hrvatske in z njim bomo obračunali kakor z izdajalcem.«

† Kdo naj odločuje? Znani Krsta Cicvarić ima zelo čudne pojme o demokraciji, ki jo pa kljub temu neprestano hvali v svojih člankih. V eni zadnjih številki grozi radikalcem za slučaj, da bi oni nastopili za revizijo ustave s pomočjo Radića: »Ako se zato odločijo, bodo izzvali proti sebi ogorčenje ljudstva, ki je ustvarilo to državo. Iz-zvali pa bodo še posebno ogorčenje vojske, ki s pazljivim očesom gleda, kaj se dogaja v državi, ki vzgaja ljudstvo v naši državi v smislu edinstva in ki noče niti slišati o kakih posebnih hrvatski državi.« — Tako modruje Krsto in pozablja, da je vmešavanje vojske v politiko jako nedemokratski in reakcionaren pojav, ki ga je treba na vsak način preprečiti, če hočemo dobro državo. Vojska je zato, da nas brani pred zunanjimi sovražniki in ne za politiko!

stila samo. Moj Bog, kaj bi še bilo, da še jaz obolim!

Ker pa ni bilo nobenega odgovora, lemeč je morala slediti še bolešnejši naval solz, je proseče pogledala materi v obraz in jo mило poprosila:

»Ljuba mamica, pomiri se vendar! Ah, saj ni več za prestati. Vse dni in vse tedne: samo žalost in solze. Bart nič več ne poje in ne govori; prihaja in odhaja kot blodna senca. Ti, mama, pa jokaš in jokaš, kakor hitro si sama. O, le priznaj: to ni prav!... Ali pa ne poznam vzroka. Nikdo mi ničesar ne pove. Tu živim kot izobčenka.«

Raztužena žena je prišla hčerko za roko, ki jo je krepko in vroče stisnila, kot da hoče ubogo deklico potolažiti, češ, da jo ljubi še ravnotako. Nato je plakajoče nadaljevala:

»Vana, ljubo moje dete, ali ne vidiš, da tvoj ubogi brat usiha? Ali nisi opazila, kako motne so njegove oči, kako mu bledé lica? In če ga natanko pogledaš, ali te ne objame tesnobna skrb za njegovo življenje?«

»Ah, mamica,« je Vana plašno vzkliknila in si ravnotako otrla solzo z oči, »kaj pomeni vse to? Bart je žalosten, vedno bolj bled in upadel je, da, pa tudi vem, zakaj. Taka bolezen je grozna, toda tudi ozdravljiva je. Zakaj pa se je moral zagledati v Cecilijo? Saj ni njegove vrste; kajti mi smo ubogi kočarji, ki se trudijo za svoj vsakdanji kruh, ona pa je bogata ali vsaj postala bo. Zakaj ne poskušaš Bartu teh misli izbiti z glave? Toda ne, ti le jokaš in puščiš, da se vse po svoje razvije. O, da bi bila jaz negova mati!«

»Dete! Dete!« je zaplakala ženica, če bi ti le vedela, kaj sem vse poskusila, da bi se spametoval! Okregala sem ga, prosila, rotala, pretakala solze: ali vse zaman!

† Nekdaj in sedaj. Jugoslovanska vlada je odlikovala italijanskega ministrskega predsednika g. Bononija. O tem piše zagrebški »Obzor«: »Nekdaj je srbski kralj Milan Obrenović odlikoval Benamina Kalaja, diktatorja okupirane Bosne in Hercegovine. Danes je radikalno-demokratsko-muslimanska vlada odlikovala predsednika italijanske vlade g. Bononija. Tedaj je kralj Milan odlikoval Kalaja brez vednosti in dovoljenja vlade in brez podpisa ministrov. Danes je radikalno-demokratska vlada odlikovala g. Bononija v kraljevi odsotnosti.«

† Vzorno uradništvo. V razpravi o javni varnosti v južni Srbiji, ki je izšla v Pribičevem osebnem organu »Novi Štampic«, so člankarju ušle tudi sledeče značilne besede: »Problem dobre uprave je predvsem obstojal v zavednem in moralnem uradništvu. Bolj nego sedaj preje in kjerkoli, je bilo potrebno, da se pošljejo v Južno Srbijo uradniki, katerim naj bi bil zakon predvsem merodajen pri uradovanju. Tega pa ni bilo. V Južno Srbijo je bilo poslano najslabše uradništvo, največ tako slabo, da sploh ni imelo kvalifikacij za državno službo. Uradniki v teh krajih so bili popolnoma korumpirani: delali so zlatovce, za strankarske interese, za osebne koristi, drzno, odkrito in nesramno so se norčevali iz zakonov in iz temeljnih moralnih predpisov. Ni potem čudno, če je prebivalstvo izgubilo vsako zaupanje v naše zakonodajstvo in spoštovanje do uradnikov in da so mnogi pobegnili v gorovja ter pričeli ubijati, ropati in požigati hiše po srbskih vaseh.« — Gotovo zelo odkrite besede. Vendar je treba vedeti, da so listi že davno to pisali, Pribičević pa je kljub temu še nadalje nastavljal to vzorno uradništvo. Kdo je torej kriv nemirom v Južni Srbiji? Ali to »uradništvo«, ali oni, ki so ga tja pošiljali in tam nastavlali?

† Komunistični neredi v Črni gori. Iz Danilovega grada v Črni gori javljajo, da so tam pretečene dni poskušali uvesti sovjetsko vlado. Voditelj gibanja je zdravnik dr. Vukašin Marković, ki se je pred kratkim vrnil iz Rusije. Doma so ga sicer zaprli, a potem pod garancijo izpustili domov. Tu je zbiral ljudi ter jih doma in na ulici pozival, naj proglašajo v Črni gori sovjetsko republiko. Ljudstvo je šlo za njim. Sedaj je nastopila žandarmerija. Posrečilo se je Markoviću, da je s 120 somišljeniki pobegnil v gozdove, kjer baje v družbi Jovana Plamenaca in njegovih ljudi podpira arnavtsko akcijo. Zadnji pojavi v črnogorskih gozdovih so baje njegovo delo. Love ga, a ga ne morejo ujeti. — Cela stvar izgleda precej čudno in za našo upravo malo lakskavo.

Naša društva.

d Danica. Semestralni občni zbor jug. kat. akad. društva »Danice« se vrši v četrtek 27. t. m. ob polosmi uri zvečer v dvorani akad. doma zraven Uniona. Dnevni red: 1. Otvoritev. 2. Nagovor predsednika. 3. Poročilo odbornikov. 4. Poročilo načelnikov klubov. 5. Poročilo revizorjev. 6. Poročilo letopisca. 7. Volitev novega odbora. 8. Slučajnosti. Udeležba tov. članov obvezna in sicer z društvenimi trakovi. Tov. novinci, Zarjani in seniori vljudno vabljeni. — Papež jur., predsednik.

Spoznal je svojo zablodo, vedno mi obljublja, da jo pozabi, v vsem mi pritrjuje in prosim me odpustiteja...

»Da in ti mu vse odpustiš, kaj ne, ljuba mamica?«

»Jaz, Vana, ki sem njegova mati, pre-dobro vem, kaj se v njegovem srcu odigrava; nimam moči in poguma, da bi ga obolestila. Mogoče se ne moreš vziveti v moje mišljenje, toda veruj mi, vsak človek je iz drugačne snovi sestavljen. Tudi meni bi bilo to ravnotako nepojmljivo kot je tebi, če me ne bi že življenje naučilo, kaj vse za more ljubezen, če se ji postavlja ovire. Bart je ravnotako razdražljiv, kot je bil njegov pokojni oče. No, ali si moreš misliti, da se je tvoj pokojni oče še kot mladenič boril že s smrtjo, ker so naju hoteli naši starši ločiti in me ni smel več videti.«

»O, Bog!« je vzkliknila Vana, ki jo je obšel hipen strah za svojega brata, ki bi se mu mogoče ravnoto pripetilo kot njegovemu očetu. Toda hitro s eje se je spet pomirila in vprašala: »Toda naš oče je spet ozdravel, kaj ne, ljuba mati?«

»Da, ljubo dete, toda kako? Najini starši so se sprli radi neke poljske poti in so si pri tem postali tako sovražni, da se niso mogli več trpeti. Tedaj nisem smela več pogledati tvojega pokojnega očeta; in on, ki me je žarneje ljubil, kot sem sama mislila, je počasi usihal, dokler ga ni srčna bolešt vrgla na mrtvaško posteljo. Hvala Bogu, duhovnik je iz usmiljenja do nesrečnega mladeniča stariše zopet združil in spet sem smela obiskati svojega umirajočega prijatelja. Še zdaj se mi vlijeje solze, če se spomnim na oni dan... Toda o tem ti nočem govoriti!... A mesec pozneje je vendar smel z mano in najinimi roditelji pred oltar in me vzel za ženo...«

(Dalie.)

Dnevni dogodki.

— Za poljske državljane. Poljski konzulat v Zagrebu objavlja: Po naredbi zunanjega ministrstva v Belgradu si mora vsak tuji državljan v kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev v roku treh mesecev (od 6. oktobra 1921 dalje) nabaviti potni list pri svoji pristojni oblasti. Poljski generalni konzulat v Zagrebu pozivlje tem potem vse poljske državljane, ki se nahajajo v državi SHS, naj si v predpisanem roku nabavijo pri svojem generalnem konzulatu potne liste, ker vsi ostali dokumenti (domovinski listi, izkaznice itd.) ne zadostajo.

— Izprememba imen nekaterih pošt-nih uradov v Sloveniji. Min. za pošto in br-zojav je z odredbo št. 60.940 od 4. okt. t. l. odredilo, da se s 1. novembrom t. l. izpremene imena tehle pošt-nih uradov: Križavci v Križevci v Prekmurju, Križovci v Križevci pri Ljutomeru, Selce nad Škofjo Loko v Selca nad Škofjo Loko, Šromlje v Šromlje, št. Vid pri Zatičini v št. Vid pri Stični, Zatičina v Stični. Imenik pošt-nih uradov in drugi uradni pripomočki naj se popravijo.

— Prepovedani listi. Vlada je prepovedala v Jugoslaviji mažarski list »Friss Ujsag«, ker piše sovražno naši državi. — Poročajo nam, da je prepovedan tudi japonski list »Nag-Obc-Nik« (Svobodna beseda).

— »Demagogija«. V včerajšnjem članku pod tem naslovom smo poročali, da je večina odseka bila za to, da se »pri denarnih in zapornih kaznih določi najnižja mera, sicer ostane določba brez pomena.« Ker je pa vmes izostal cel stavek, je gornje besedilo netočno; zato ga podajemo v celoti še enkrat: »Večina odseka je bila za to, da se pri denarnih kaznih določi najnižja mera. Odločitev najmanjše denarne kazni je potrebna in umestna; zato bi bilo naravno in posledno, da se tudi pri zapornih kaznih določi primerna najnižja mera, sicer ostane določba brez pomena.«

— Knjigovodski tečaj za obrtnike v Ljubljani. Urad za pospeševanje obrti namerava prirrediti za tukajšnje obrtnike knjigovodski tečaj. Obrtniki (mojstri in pomočniki), ki se žele tečaja udeležiti, naj se pri-glasijo pri uradu vsaj do 5. novembra.

— Požar v Belgradu. Dne 24. t. m. zvečer je planil požar v kurilnici na bel-grajskem kolodvoru. Vsled vetra se je ogenj hitro razširil tudi na bližnje centralno skladišče in brzojavno delavnico, ki sta popolnoma zgorela. Gasilci so komaj rešili ostala poslopja, med drugim kolodvor električno centralo. Škoda je ogromna. Kot požigalca so aretirali nekoga Franja Grliča.

— Velik gozdni požar na Velebitu. Že skoraj 14 dni gorijo gozdovi na vzhodni strani Velebita. Požar je zavzel velikanske dimenzije in je zahteval tudi že žrtve med prebivalci vasi, ki se nahajajo v bližini. Dim je pokrtil pokrajino v daljavi 30 km. Požar je uničil velikanske komplekse krasnih gozdov, v njih pa tudi množice volkov in medvedov ter druge divjačine. Oblasti so izdale stroge naredbes v svrhu pogašenja. Vse okoliciško prebivalstvo je pod kaznijo prisiljeno pomagati pri gašenju in omejitvi požarov, nepoklicanim pa je prepovedano približevati se gozdom bližje nego 1 km od roba gozda. Kako je nastal požar, še ni dognano.

— Tatvina v gradu Bokavci. Marija Velkavrh je tekom leta 1919, ko je služila v gradu Bokavci, bila obdolžena, da je bokavškemu graščaku vzela nekatere reči. Njen sin Milan Velkavrh je pa vzel Mariji Levec več denarja in drugih reči. Deželno sodišče je obsodilo Velkavrhovo po § 477

na 400 kron globe, Milana Velkavrh pa na 5 mesecev težke ječe.

— Tatvina v Šmartnem pod Šmarno goro. V Šmartnem pod Šmarno goro je bilo z dvorišča ukradeno perilo vredno 5000 K. Tatvino je izvedla ciganska tolpa obstoječa iz 4 odraslih mož, 4 cigank in 2 otrok, katera je šotorila na prudu Save.

— Požar na Uncu. Na Uncu je pogorel hlev posestniku Ivanu Ogrizku. Požar mu je povzročil veliko škodo.

Ljubljanski dogodki.

lj Avtomobilska zveza Ljubljana-Celje. Avtomobilska prometna d. d. v Ljubljani naznanja, da pelje na progi Ljubljana-Celje s 1. novembrom 1921 do nadaljnega zimski vojni red, ki se spremeni samo v toliko, da bo odhajal autobus popoldne iz Ljubljane 1 uro poprej kakor sedaj, torej ob 2.30 in bo prihajal v Celje ob 5.40 popoldne.

lj Naš uredniški telefon se danes ne deluje. Že v nedeljo ponoči je sneg potrgal žice. To se je dogajalo vsako zimo. Seveda poštna uprava je poskrbela, da so se poškodbe hitro popravile, toda danes teče pa že tretji den, pa še vedno nimamo telefonske zveze ter moramo hoditi drugam v vas, če sploh hočemo s kom telefonsko govoriti. Radovedni smo, če je le naše uradništvo deležno tako malo pozornosti.

lj Orožne vaje. Letniki 1918, 1919 in 1920 bodo klicani na 6 tedensko vojaško vajo.

lj Glede mleka iz mestne mlekarne se čujejo neprestane pritožbe. Jutri se sestane občinski svet, ki bo stvar brez dvoma resno in odločno preiskal.

Gospodarstvo.

— Velikanska elektrarnica v Mostu na Češkem. »C. Sl.« poroča, da je ministrstvo za javna dela zaposleno z načrtom, zgraditi velikansko elektrarnico v Mostu s kapitalom 150 mil. čs. kron v treh letih. Denar bo dala država, deželni zbor, mesto Praga in zasebniki. Elektrarnica naj bi bila v porabo češkim notranjim pokrajnam, Pragi pri porabi vsega slabšega in prašnega premoga.

Raznoterosti.

r Druga češnjava letina. Iz Curiha se poroča: Stalno topli dnevi budé upanja, da bode v niže ležečih krajih konecem tega meseca letos druga češnjava letina. Sedaj so začele rdečiti. Meteorološka postaja v Curihu je javila, da je bil enak pojav zaznamovan zadnjič v letu 1540.

r Ruske pošten pristojbine. Sovjetski komisariat za pošto in brzojav je določil še višje pošten pristojbine za pisemske pošiljke, ki so naslovljene preko granice, in sicer: za dopisnico 400 rubljev, za pismo do 20. gr. 1000 rubljev, za tiskovine 200 rubljev, vzorce brez vrednosti za vsake 50 gr. 400 rubljev. Pristojbina za vpisano (priporočeno) pismo znaša 1000 rubljev. Poštnina za navadno pismo v inozemstvo znaša danes 1000 rubljev, pred svetovno vojsko pa je bila le 20 kopejk, torej je 5000 krat dražja, kakor pred vojsko.

r Slika za 80.000 funtov šterlingov. Svetovno znana slika Tomaža Gainsborougha »Ehu-Boy« (mladeničeva slika) zapusti Angleško. »Daily Mail« namreč poroča, da jo njen dosedanji lastnik prodal nekemu Američanu za 80.000 funtov šterlingov.

Urednik in odgovorni urednik Franc Kremžar.
Izdaja konzorcij »Novega Časa«.
Tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.

Zadružna Gospodarska banka d. d. v Ljubljani.

Zadnja prilika!

Zadnja prilika!

Štiri milijone kron

zadene v najsrečnejšem slučaju igralec v V. razredu II. kola Državne razredne loterije.

Srečka stane cela K 192—, polovična K 96—, četrtinka K 48— in osminka K 24— za one, ki so igrali v prejšnjih štirih razredih. Novi igralci morajo plačati srečke tudi za vse ostale razrede. Narodniki, katerim se pošiljajo srečke po pošti, naj pošljejo zraven še K 8— za poštnino in stroške. — Naročila se sprejemajo samo do 2. novembra t. l.

V tretjem razredu je zadela srečka št. 35715, kupljena pri Zadružni gospodarski banki, glavni dobitek, ki je znašal:

K 400.000—.

Še nekaj srečk ima na razpolago

Zadružna Gospodarska banka d. d. v Ljubljani
Dunajska cesta 38./I.